

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdeben.

A modern irodalomról.

Irta és felolvasta Károly Ignác főgimn. tanár.

Modern irodalom elnevezésének körébe nem sorolom a komoly tudományos munkákat. Azok éppen nem modern dolgok. Manapság az az irodalmi termék modern, amelyik Istent vagy nem említi, vagy tagadja, vagy cáromolja.

Azt hihetnénk, hogy az Istenettagadó, vagy Istenkáromló munka a legtöbbet árt az emberiség legmagasztosabb érényének, a hitnek. Pedig a legalattomosabb mérég az az irodalom, amelyik az isteni gonviselést egyszerűen kizárja az ember életéből. Nagykegyesen megengedi Istennek, hogy a teremtés hat időszakának nagy munkája után valahol megpihenhessen, de hogy az ember sorába beleszóljon, az ellen már a leghatározottabban tiltakozik. Tudja ugyanis, hogy az Isten-nel nem törődő lélek a legnagyobb gonosszagra képes.

A modern irodalomnak ez az irányzata okozta azt a megfoghatatlan közönyösséget éppen a mindenség. Őra iránt, amit maga a világ Megváltója is a legrosszabb, legveszedelmesebb lelki állapotnak nevez, midőn az ilyen langyos lelklétű emberekről így szól: „Bár hideg volnál, vagy meleg.”

Ez a divat lázt hozó szele, mely keresztül zug lakásunk ablakán, behatol a családapák pénztárcájába, tuharsojja a családó vészkiállását: „Tönkre megyünk!”

S ez még semmi. Ha a divat áramlata csak ktlisönket, ruházatunkat alakítaná át, még hagyján volna! Csak azt nem bírja elviselni szívünk boldogsága, hogy legszentebb, legboldogítóbb érzésünkben is kivetkőztet ez a modern irányzat, beférkőzik szívünk rejtekébe, mi fázunk, reszketünk a divat szelében s annyi erőnk sincs, hogy visszazserezzük elvesztett kincsünket, lelklünk békéjét, nyugalmát.

Legújabb időben annyi borzalmas katasztrófa sújtja a szenvedő emberiséget, hogy szinte lehetetlen mindezt a vak véletlennek tulajdonítani. Hisz nem volna nyugta lelkünknek, ha oly vak esettel állnánk szemben, melyhez irgalomért hiába esdenénk s e csapásoknak az okait sem tudnánk kifürkészni.

Mert nincs addig a vergődő emberi szívnek békéje, míg biztos nyugvó pontot nem talál, hol fáradt idegét megpihen.

Ez a biztos nyugvó pont az a tudat, hogy Isten keze intéz mindent. Ezt a tudatot követeli az Isten akaratában való megnyugvás, amit oly kegyetlen kézzel akarnak kitépni szívünkben azok az írók, kik előtt semmi sem szent! Lássuk hát, micsoda eredményeket hoz létre a mai divatos eszmék áramlata. S ha jó, karoljuk fel; ha rossz, forduljunk el tőle s küzdjünk ellene.

Felolvasásaimban mindig azt néztem, mire van embertársaimnak legelőtőbb szükségük, hogy lelkük nyugalmát, azt a jóleső melegséget visszazserezzék.

A mai idegbontó forgatagban, mikor a színház a vért felkobácsolja, a művészet seccsiója szép érzékünket megrontja, az irodalom sötét lapjai a véletlent, a sorsot, a vakesetet, a

nemezist állítják az isteni gondviselés helyébe, legfőbb ideje megnyugvást találunk Isten akaratában, ami a legbiztosabb csillapítószert lelkünk izgalmi közepette. A modern irodalom mindazt isteníti, ami Isten ellen van s első sorban arra törekszik, hogy Istenbe vetett hitünket gyengítse, kiirtsa. Még a legiszonyubb csapásra sem tér Istenhez, inkább elfogadja a vak véletlent, a bűnhődés okait pedig készakarva elhallgatja, nehogy Isten kezét észre kelljen vennie!

Az eseményekben éppen úgy ott van a Mindenható csodás keze, mint a harmatcseppben virágszálabban, szélvésznek harcában, az égi láng villámában.

Már maga a bűnnek bűnhődése sem véletlen. Megeshetik nagy ritkán, hogy valami bűntény szerzője rejve marad, de figyelemmel kísérjük elkövetőjét, látjuk, hogy bűnhődése előbb-utóbb vas következzéssel utoléri már a földi pályafutásában. Ez is a gondviselés magasztós intézkedése, ki egyenesen nem akarja a bűnt megakadályozni, mert a szabadságot kellene ezáltal megbénítani, de bűn következtében büntetésével az ember elhatározását a vétek elkerülésére ösztönzi. Ennek a székesfehérvári gyilkosnak irtoztató bűnhődése mennyi büntényt hártott el az emberektől, kik olvasták, hogy ezt a gonosztevőt úgy verték agyon, mint a veszett ebet s elföldelték, mint az állatot szokás, temetésén még azok is irtoztak részt venni, akik olyan nagyon szeretnek pap nélkül temetni, az embert Isten nélkül elásni! Ez is a modern eszmék diszvirága!

Hogy a modern irodalom mennyire agyonhallgatja az olyan eseményeket, amikben Isten keze nyilvánvaló, azt érdekes figyelemmel kísérni. Nemrég volt Budapesten a „Párisi áruház” égése. Minden kirakat porrá égett egy kivételével, melyben louredsi szobrok voltak kiállítva. Pedig ez is az elégett kirakatok között volt s épügy fából volt készítve mint a többi. Ezt a bámulatos és semmi fizikai törvény szerint meg nem magyarázható tényállást egész Budest közönsége saját szemével megcsodálta, csak a modern hírlapirodalom fázott ennek a ténynek leközlésétől.

A katasztrófák fizikai okát kutatják, de erkölcsi okait, amik a bűnhődést megelőzték, nem hozzák fel. Mintha éreznék, az hogy Őr méltó haragját előidézó erkölcsi sülyledést az ő tolluk pusztító munkája eredményezte, mely az isteni embert állati emberré alacsonyította le.

Igy azt sem igen szellettették, hogy a legmegrázóbb eseményeket rendszerint az istenítélet egyenes kihívása előzte meg, Sodoma és Gomorrhá pusztulását mesének tartják pedig, valamint ezt a lakosok megatalkodott romlottsága okozta, épügy a Martinique szigetén épült Saint Pierre város és Messina lakói a legvérlázítóbb istentelenségükkel vonták magukra Isten büntető haragját, még pedig oly mértékben, melyhez foghatót a világtörténelem nem tud felmutatni.

Néhány vonással ecsetelem minkét teljesen elpusztult város erkölcsi sülyledését, amiből nemcsak a Mindenhatónak százsorosán megérdemelt büntetését tudjuk megérezni s így meg tudunk

nyugodni Istennek bár rettenetes, de igazságos ítéletében, — hanem az a tény is kézzelfogható lesz előttünk, hogy a modern eszmék micsoda elképzelhetetlen rombolást végeznek az emberiség erkölcsi világában.

Azért hangsúlyozta a Megváltó e szavakat, hogy miből ítéhetjük meg az eszmék igazságát, midőn így szót:

„Az ő gyümölcsökéből ismeritek meg őket!” — Lássuk hát a modern eszmék gyümölcsait, ismerjük meg a gyümölcsből a fát, hogy kivágjuk gyökereitől és a tűzre vessük. És itéljük meg, vajjon volt-e oka a pusztulásnak, vagy csak úgy véletlenül történt az istenítélet?

Saint Pierre (város) Martinique szigeten még az 1902 év első felében virágzó város vagyons lakossággal, mely az „Istentől elrugaszkodott” gyűlévész népségnek valódi mintaképe volt. Ezen az előtörtént szigeten az erkölcsi züllés, a fajtalanság minden kigondolható utálatossága annyira elkábította a lakosokat, hogy csakúgy lihegték a bűh után s annak volt legnagyobb tekintélye, aki legizgatóbb vétket tudott kigondolni. Perazé csakúgy fálták a modern irodalom kiadványait! Falragaszokon volt a következő hirdetés olvasható:

Polgártársak! Közeledik az áldozó-csütörtök ünnepe. Illó, hogy mi is megüljük. A „Szabad szerelemhez” címzett vendégő nagytermében lesz az ünnepség. Műsor: 1.) Áldoztatás. 2.) Keresztelés.

Az ünnepély folyó-évi 1902. május 8-án reggel nyolc órakor kezdődik.

Az ünnep rendező bizottság. A rendezők a legszorosabb szentség-törést akarták elkövetni. — Egy sertést tartottak erre az alkalomra. Kora reggel egyikük elment áldozni, az Oltáriszentséget kivette szájából, hogy az ünnepélyen meggyalázzák s utána a sertést akarták keresztre feszíteni, hogy a történelem legmagasztosabb, legistenibb tényét, a világ megváltását kigunyolják.

A kereszt már fel volt állítva, a sertés elővezetve, a szereplők felöltözve. A gúnyvers ismétlő sorai, miket énekelni akartak, így hangzott:

„A Szent Szület az istállóba,
Jézus Krisztust eszatróba!”
„La Sante Vierge à l'écure,
Jesus Christ à la voirie!”

A közönség izgatottan várakozik helyén, öt perc múlva nyolc óra s akkor kezdődik.

Egyszerre pokoli sötétség támad. Mont Pelée, emberemlékezet óta kialudt tűzhányó torka 5 perccel nyolc óra előtt megnyílik s egyetlen irtoztatos robbanással olyan fojtó, mérges gázt és izzó hamut lövelt egyenesen a városba, hogy egy szempillantás alatt mind a 30.000 lakost megfojtotta. Alig egy-két ember tudott megmenekülni.

Ezen napjainkban történt istenítélet előzményeit szinten agyonhallgatták azok, kik még ez is a vak véletlennek akarják tulajdonítani, de meg sem cáfolták, nehogy az olvasók figyelmét ezáltal felhívják arra, mily nagy oka volt a kigunyolt Isten szörnyű haragjának.

Messina lakói karácsony első napját azzal ünnepelték meg, hogy a piacra gyűlekeztek s ott

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS

VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA, SZÉKESFEHÉRVÁR,
BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FELE ÜZLETHELYISÉG.

Mai lapunk 4 oldal.

00000123

az egész lakosság mulattatására leírhatatlan gonoszsággal nyilvánosan kijunyolták az isteni kiadás szülését. A modern irodalom elérte célját, hisz már több éve iparkodik gonosz szándékkal odahatni, hogy a karácsony és húsvét ünnepi hangulatát is sárba gázolja.

A katasztrófát közvetlenül megelőző napon az „Il telefono” című újság szerkesztőségében egy legújabb modern költeményt olvastak fel. Örülési kacagással hallgatták a szerkesztőség felvilágosult tagjai s felkiáltottak: — „No! ezt leközzöljük.” És a türelmes papiroson a következő vers jelent meg, egyenes kihívása az Isten hatalmának:

Ó arányos kicsi gyermek,
Igaz Isten, igaz ember,
Keresztednek szerelmére,
Hallgass kérő beszédünkre,
Tudod, hogy mi hiszünk benned,
Adj földrengést híveidnek...

A következő éjjel oly rettenetes földrengés döntötte romba Messina városát, melyhez fogható mesében, rémregékben sem hallottunk soha! néhány perc és 154.000 ember pusztult el egy csapásra.

A rettenetes ítélet, — azt hinné az ember, — észretérítette az életben maradt lakosokat. És mit látunk? A modern életelvek annyira megmélyezték a társadalom minden rétegét, hogy a földrengés után az alsóbb néposztály egy része csak örülési napibér mellett volt hajlandó segíteni a romok között kilúdó földieit, másik részük pedig jövedelmesebbnek találta, ha gyűrűt és fűgőt rabol: az esetleg még élő sebesültek ujjaival és füleivel együtt. Orosz katonák megborzadtak e mélységes romlottság láttára, s úgy lödöztek le a messinaiakat, mint az erdei vadat szokás — Az elpusztult város polgármesterét és esküdtjeit pedig hadi törvényszék elé kellett állítani, mert az idegen nemzetektől kezükbe jutott segítség nagy részét eliskasztották.

Mondják meg őszintén, kedves hallgatóim, képes-e ily gonoszság elkövetésére az a hívó ember, kinek lelkét a modern irodalom meg nem mélyezte?

A modern divat pusztító szele végigzúg az emberlakta összes országokban, megrontva gyermekét, felnőttest egyaránt.

Budapestben egyik elemi iskolában négy tacsok töltött revolvérrel van felfegyverkezve, miknek árát úgy lopták össze. S hogy a magyar ifjuság mennyire szívja magába e mérget, elég azt említeni, hogy a nagyváradi főgimnázium nyolcadik osztálya üdvözölő táviratot küld annak a lélekgyilkosnak, ki szennyes tollával anyyi embert rontott meg, hogy már az ügyesség börtönébe került. Miket összerhatott ez a lelkiismeretlen ember, hogy még az ügyesség is rátette kezét! És ilyen író üdvözöl az ifjuság néhány elkábított tagja!

De gondviselészerről körülmény az is, hogy a modern irodalom, mikor már azt hiszi, hogy mindenkit elbódított, akkor tülmegy minden tisztesség határán. Fejetetejére állít mindent, a fehéret feketének, a feketét fehérnek kiáltja ki úgy, hogy állításaira csak rá kell mutatni, s akik, ben van még cseppnyi józanság, az egész gombakészletet a tűzbe vetik. Maguk a modern emberek megundorodnak tőle. S ez a tulhajtott, istenkáromló modernizmus legsúfosabb bűnhődése, bukása. Az „Az Újság” című modern lapban dr. Doleshall Alfréd, egyetemi tanár megbotránkozik a „Szánin” istentelenségén, mert annyira megy ez a modern munka az istenkáromlásban, hogy az Üdvözítőt az emberiség átkának nevezi. Doleshall így fakad ki ez ellen: „Valóban annyira jutottunk már, hogy alkotmányjogilag is elvitáztatlanul keresztény jellegű államban meg kell tűrni, hogy Krisztust az emberiség átkaként bélyegezzék? Es kérdezem az igazságügyminisztert: tételes magyar jogon Szent István birodalmában büntetlenül szabad hirdetni és terjeszteni, hogy Krisztus az emberiség átká? Valójában csak a keresztény vallás az, melynek Istene és vallási tiszteletének tárgyai törvényen kívül állnak?”

Fényes Samu „Artatlanok” című szindarabjának előadása: a hatóság leltija. A „Modern irodalom kiadóhivatala, — mert nálunk már ilyen is van, — könyvalakban terjeszti ezt a fércmunkát, mely egyenesen gonosztettre biztatja

az embereket, s azzal bátorítja a gonosztevéket, hogy csakis ők az igaz emberek, mert addig nem is ember senki, míg a börtön füllött levegőjét-magába nem szívta. Az ily elvek határát mindenki elképzelheti.

Csodálatos dolog, hogy a testet, hatóságilag is, társadalmi uton is mennyire iparkodunk megmenteni a káros befolyásoktól. Testtől mérget nem szabad árusítani, lélekölő mérget szabad! Védekezünk a tuberkulózis ellen, az alkohol ellen, sőt a sertésvész ellen is. Nagyon helyesek van, de a minden tuberkulózisnál és alkohólnál pusztítóbb betűk ellen sem a hatóság, sem a társadalom meg nem mozdul.

Pedig a hatóság embereit is megronthatja ám e gonosz divat áramlata! Oroszországban a legmagasabb rendőr-hivatal főnökre összejátszik a gonosztevékkel.

Varsóban a folyó 1909-ik évben a rendőrök, — kik unalmas óráikban a modern irodalom bacilusait szívták lelkükbe, — polgári ruhába öltöztek és szolgálati fegyvereikkel a gyárból kiözönlő munkásokat körülfogták, heti keszmenyüket, mit éhező családjuk alig várt, gyalázatos erőszakkal elrabolták. Egy munkás ellenállt, rögtön agyonlőtték. Ez égbekiáltó gaztett után gyorsan rendőr-ruhát öltve, a rablók — tehát saját maguk — üldözésére indultak!

Berlinben magában 100.000 nem munkanélküli, hanem dologtalan munkás rettegési a közbiztonságot. Csak ily lehetséges, hogy pár nap alatt 16 védtelen nőt sebesítettek meg Berlinben a nyílt utcán, anélkül, hogy a merénylőt el tudták volna fogni.

A mult évben jelent meg Nietzsche Frigyesnek egy munkája magyar fordításban. Méltó párja azon modern verskötetnek, a holnap költészetének, melyben az önmagával meghasonlott lélek sötét kinyomata — a többek között — ilyen alakban jelenik meg:

Fekete várost láttam, melyben minden fekete volt,
Fekete, fekete, fekete.

Ebből ennyi elég. Vagy egy másik:

Haláltusa közben s mégis néma hatyru,
Csilingelő csengő s föltötte szivattyu, ...
Nagyot akarással mégis gyáva fattyu,
Cini-cini zene, föltötte dugattyú.

Egész komolyan mondom, hogy mindez megjelent nyomtatásban.

Hogy mennyire ráismerünk a modern irodalomtól elfajult művészi izlésnek, a szecesszióznak, képtelen színeire a legújabb költészetben, ime egy minta:

Elindult az egér a bazilikából,
Ából, bából, h, likából.
A feje tűz, a tüle láng, a szíre foszfor,
Vas, lócs, szakér, dur, sokszor, sokszor.
Tim, tim, — tam, tam, — tam-tam-tam,
Piros egér van, van, van!

Szegény modern költők! Piros egér is van, csak Istenek nincs. De meg is látszik szellemi munkáton s azok hatásán!

Ilyen szellemes teremtke van a mai modern költőnek. És ez a magyar ember bókalmánya francia utánzatban. Nietzsche munkája szinte jelenzi korunk felfogását. Elég pár szóval ismeretni, hogy ami jó érzés még megmaradt bennünk a szebb időkben, undorral forduljon el az ilyen modern felfogástól. És a fordító dr. Wildner Ödön, ezt a fércmunkát feleségének és kis gyermekeinek dedikálta!

A kiinduló pontját az képezi, amit a tudomány is megcáfolt: „Egykor majmok voltatok, és az ember még most is majomabb akármelyik majomnál. Tehát nincs Isten, nincs lélek, nincs erkölcsi jó és rossz, rablás, gyilkolás, önzés, bosszuállás; mindmegannyi érenek, mellesleg említem, hogy a szerző jeles munkájának megírása után megörült, s csak állati hangokat tudott kiadni: Sajnos, olvasói körül is igen sokat küldött az örültek házába! S-hogy a nők mit várhatnak a modern felfogás világában, s az ifjak minő tiszteletr nevelődnek az édes anya íránt, kitűnik e modern munka következő szavaiból: „Az asszony-állatok képtelenek a barátságára. Macskák ők még mindig, és azok is maradnak! Avagy legjobban esetben tehének!”

Ime, a modern világ képe! A keresztény világ az Isten-anjai méltóságban oly magasra emelte a nőt, hogy a legőszintébb tisztelettel szabad róla szólani. A modern világirodalom ismét

az állatok sorába akarja gázolni a nőt, hogy az ne tiszteletreméltó családanya, hanem török szokás szerint árukk legyen, anyag, amit folyton cserélni lehessen.

Ne gondolják, kedves hallgatóim, hogy a modern irodalom romboló hatását túloztam. Mind ez csak halvány képe a valóznak. Szászor jobban érzi e tények siralmas valóságát azok, kik benne vannak ebben a vészes forgatagban. Hisz még azt sem említettem, hogy a művelt ifjuságnak egyes országokban 70, nálunk 35 százaléka züllik el erkölcsileg a modern elvek hatása alatt.

A svéd szociáldemokrata párt vezetője, mely, úgy látszik, erkölcsi alapon áll, észrevette, hogyha tagjai továbbra is a lélekölő irodalmi termékekkel táplálkoznak, csakhamar tönkremennek testileg, lelkileg. Stockholmban gyűlést tartottak s határozattá emelték, hogy amelyek kereskedőnél meglátnak ilyen Nick-Karter, Artatlanok, Szánin, vagy bármiféle lélekrontó szennyirodalmat, azt teljesen bojkottálni fogják. S még aznap eltűnt a kirakatokból minden megmérgezett papiroson. Tehát e kettőt, kedves hallgatóim, ne tévesszük szem elől: akármit bocsát ránk az Isten, igazságosságában soha ne kételkedjünk, megérdemeljük. Megérdemeljük már csak azért is, hogy a modern irodalom pusztítását összetett kézzel szemléljük, sőt talán még elő is segítjük, a jó irányu könyvek meg sajnáljuk pénzünket! Másodszor: fordítsuk el a gyermekeinket és önmagunkat a fojtogató eszmék betűitől.

Kedves szülők! szemeink előtt van a modern irodalom hatásának megdöbbentő képe. A svéd tornát, a test edzését utánozzuk. Mikor ébredünk lelkünk megedzésének még nagyobb fontosságára? Mikor tiporjuk mink is sárba lelki életünk megromlóját, a mérgezett irodalmat? Vizsgáljuk, figyeljük folyton a legnagyobb gonddal gyermekeink könyveit, még azt is, nincs-e a lapok közé rejtve egy-egy füzet abból a modern erkölcsi világból, mely gyermekeink jövőjébe vetett legszebb reményektől fosztaná meg szerető szívünket?

S ha találunk ilyet, irdalom nélküli tűzbe vele! Kell szellemi táplálék már az ifjuságnak is, de az a táplálék egészséges legyen, ne rothad és mérgezzel. Mig ifjuságunk egészséges irodalommal táplálkozott, egy százaléka sem pusztult el! Aztán határozzuk el a legnagyobb bizottsággal, hogy az ilyen mérges gyümölcsöket termő fércmunkáknak még árusítóit is kerülni fogjuk s e vészes áramlat ellen minden eszközzel küzdeni fogunk, nehogy azzal valóhassuk önmagunkat, hogy a svéd szociáldemokraták jobban gondoskodnak tagjalk erkölcséről, mint mi tulajdon gyermekeinkéről!

Szent kötelességre hívom fel kedves hallgatóimat, a legnemesebb társadalmi küzdelemre!

S ebben a szentelt küzdelemben első sorban a nők fogékony lelkéhez szólók, ki ugyszólván mindentek azon szent eszméknek köszönhetik, amik ellen ez a szennyes modern áramlat intézi leghevesebb támadásait. Ha kedves az anyák előtt saját szívverésüknek romlatlan épsége, szálljanak sikra lelkesen a pusztító kör ellen. Adjon az a hatalmas Ur ehhez mindnyájunknak bátor szívet, lankadatlan kitartást, szent lelkesedést, koronázza siker fáradozásunkat.

UJDONSÁGOK.

— Az Oltáregylet rendes havi szent miséje folyó hó 7-én vasárnap 8 órakor tartatik egy a szemináriumi templomban.

— Az Oroszágos. Katholikus Szövetség folyó hó 5., 6., 7., 8. napjain Aradon társadalmi: tan folyamat tart. A társadalmi tanfolyam előadásai:

I. Zichy János gróf. A társadalom természetes alapjai és a felforgató eszmék. (A társadalom isteni és természetes törvényeken alapzik. Az egyén jogai és képességei, a családi és szélesebb társulások az emberi természetből folynak. A mesterkélt életrendszer vagy megvalósíthatatlan vagy rombolást okoz.)

II. Dr. Krüger Aladár. A magyar kisipar fejlődésének akadályai. (Szabad ipar-törvényes védelem. Szaktudás hiánya, szakoktatás. Tőke hiány, ezövetkezés.)

III. **Dr. Nagy Emil**. Magyarfajvédő politika. (A magyar föld és nép. Hosszabb lejáratu kis bérletek.)

IV. **Dr. Giesswein Sándor**. A szociális kérdés egyszersmind ethikai kérdés. A történelmi materializmus fallaciája.

V. **Dr. Bajthay Mihály**. Város és falu. (A városokba özönlés okai és kára. A falu tisztább fizikai és erkölcsi levegője.)

VI. **Dr. Mócsy István**. Iparosgyeletek. (Iparosok erkölcsi védelme és tömörítése. Az inas otthonok és legénygyeletek.)

VII. **Dr. Vass József**. Osztályöntudat és osztályharc. (A társadalom osztályai. Különös érdekeik. Szükséges öntudatok. Az osztályharc és annak céltalan és káros hatásai.)

VIII. **Szöberényi Ferenc**. Mi köze a vallásnak a szociális kérdéshez. (A szociális kérdés nem csupán kenyér kérdés. Lelki és erkölcsi szükségletek. A vallás mint ezeknek kielégítő forrása.)

IX. **Dr. Nagy Orbán**. A magyar kereskedelem és szövetkezetek. (A szövetkezeti mozgalmak külföldön és hazánkban. Szükséges és hasznos voltak a magyar kereskedelem megteremtésére, illetőleg megtisztítására.)

X. **Szentiványi Károly**. Mellékkereset. (A főkereseti források zavarai és elapadása. Kihasztnáltaan erők és módok. A jövedelmező ismeretek terjesztése.)

XI. **Dr. Lakatos Ottó**. Záróbeszéd. (Összefoglalás és tanulságok.)

— **A vízáradás** károsultjai javára Dr. Saára Gyula polgármester iván folytatólag adakoztak 1908. március hó 3-ig bezárólag: Ó cs. és kir. Fensége herceg Liechtenstein Alojósé szül. Erzsébet főhercegnő és Liechtenstein Alajos herceg 100 kor. öz. Felmayer Istváné 20 kor. Szigethy testvérek 20 kor. Ferenc József nőnevelő intézet 15 kor. Karl István 10 kor. Fekete Géza a Szent István teremben tartott mozgó fénykép jövedelme címén 10 kor. Id. Lukács Lajos 10 kor. Ofner Mór 5 kor. A lovasberényi pályaudvari vendéglős 4 kor. összesen 194 kor. az előzőleg kimutatott gyűjtés összege 1691 kor. 98 fillér, az eddigi gyűjtés 1885 kor. 98 fillér. Philipp István „a Fény a tűz” versének eladásából befolyt összegek: Fischer Manó 2 kor. Philipp István 6 kor. 90 fillér. Matskássy Róza igazgató 3 kor. Fekete Géza 5 kor. 40 fillér. Zalai Mihály főgimnáziumi igazgató 34 kor. 20 fillér. Ferenc József nőnevelő intézet 15 kor. I. drb. eladásáért 30 fillér. Összesen 66 kor. 80 fillér. Folytatása a jövő számban.

A nagyfontosságú és olvasóink mélyeséges részvételt kérdemlő ügyre újra és újra szívesen hívjuk fel a figyelmét.

— **Kinevezés.** Frank József szigorló orvost a Szent György-kórház helyettes orvosává nevezte ki a főispán.

— **Népgyűlés Bicskén.** A bicskei keresztény szocialista munkás egyesület vasárnap, március 7-én délután 3 órakor a község ház disztermében nagyszabású nyilvános népgyűlést rendez. Az országos központ részéről Lakatos Géza dr. székesfővárosi ügyvéd és Radnay József, fognak beszédet tartani. Ez alkalommal fog csatlakozni Bicske nagyszámú iparososztálya a keresztény kisiparosok országos szövetségéhez. A gyűlés nagyon népesnek ígérkezik.

— **Lemondás.** Dr. Hochreim József vármegyei joggyakorokor lemondott állásáról.

— **Március 15.** A székesfehérvári DV. Dalgyesület március 15-ike emlékére március 20-án este társasvacsorával egybekötött hazafias ünnepélyt rendez a Latzkovits-féle vendéglőben. Ünnepi szónok Békefi István lesz.

— **Az Orvosozóvetség helyi fiókja** mult hó 29-én d. u. 5 órakor rendkívüli, közgyűlést tartott Pataky Armin elnöke alatt. A közgyűlést dr. Frisch Adolf előadása követte, aki az immunitás gyakorlati jelentősége címen tartott kiválóan értékes előadást. Az összejövetel után banket volt a Magyar Királyban.

— **A Hitelszövetkezet évi közgyűlést** vasárnap délelőtt 11 órakor tartja. Kérjük a tagokat, hogy teljes számban szíveskedjenek megjelenni. Tagsági könyvecskéjét mindenki magával hozza. — **Igazgatóság.**

— **A tanítók gyászja.** Egy fiatal sok szép reményre jogosító népnevelőt ragadott el a halál a fehérvári tanítók testületéből. Paál Dávid gazd. ism. isk. tanító hosszú szenvedés után tuberkulózisban elhunyt. Erdélyből jutott közénk, itt befészkelte magát a borzalmas kór és megvilkolta fiatal életét. Pályatársai tegnap d. e. testületileg kísérték ki örök pihenése nyugvó helyére.

— **Vitaestély.** Szombaton este f. hó 6-án a Széchenyi Szövetség saját helyiségében vita-ülést tart. Tárgy: „A bettelkes gazdálkodás” előadó **Velinszky László** szövetség főjegyzője. A tagoknak minél nagyobb számú megjelenését ez úton is kéri az elnök.

— **Közgyűlések.** A székesfehérvári kerékpár egyesület folyó hó 13-án, szombaton este fél 9 órakor az egyesület helyiségében, (Latzkovits-féle vendéglő) tartja évi rendes közgyűlést és tisztújítást.

— **Az Osztrák-magyar Bank** székesfehérvári fiókja az 1908. üzleti évben 149 733.55 K tiszta nyereség az előző évit 33. koronával haladja feül.

— **A rabsegélyzőegylet** folyó hó 5-én d. u. 3 órakor tartja közgyűlést.

— **A rendőrkapitányság** felhívása. A rendőrkapitányság a törvényre való hivatkozással felhívja a birtokosokat, kiknek birtokain darázs-fészkek vannak, hogy ezen darázs-fészkeket, gyümölcsfákat pusztító hernyókat a megjelölt utmutatás szerint legkésőbb március hó végéig annál is inkább irtsák, vagy ittassák ki, mert legkésőbb esetben a hivatkozott törvény 52. §-a értelmében a rendőrhatalóság a mulasztók költségére leszen kénytelen az írtást elrendelni s ezen felül az idézett mezőrendőri törvény 95. §-a értelmében a mulasztókat 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtani.

— **A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület** folyó hó 8-án d. e. 10 órakor igazgató választmányi ülést tart.

— **Jutalomjáték.** Sinkó Gizella, a szintarculat kitünő naivája a jövő hét szerdáján tartja jutalomjátékát. A Dorrit kisasszony kerül színre, amelyben az ő tehetségének megfelelően egyik legjobb szerepét játssza.

Csenevész gyermekek

gyorsan egészségesekké válnak, ha a SCOTT-féle Emulsiót szedik. A javulás már az első adag használata után észlelhető.

A SCOTT-féle Emulsió

As Emulsió várszámlánál a SCOTT-féle modern védőgyógyászat — a halászt — kérjük figyelembe venni.

oly édes mint a tejszín és a beteg szívesen veszi be és megemésztí meg akkor is, ha a tejet vissza-utasítja. Köztudomású, hogy az egész világon legmelegebben ajánlják a

SCOTT-féle Emulsiót.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 60 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

— **Dominó-estély.** A székesfehérvári izr. Betegsegélyző-egylet pénztára f. évi március hó 6-án a székesfehérvári V. ker. honvédenekar közreműködésével a Magyar Király-szálló nagytérben tartandó Dominó-estélyt rendez. Belépődíj személyenként 2 kor. Tekintve a jótékony célt feltűlfitéseket köszönettel fogad. Dominó Schuber és Schlesinger cégél 8 koronáért kapható. Az izraelita egylet mulatsága iránt élénk érdeklődés mutatkozik.

— **Mentők munkája.** Az 1909. évi február hóban a mentőegyesület első segítségét nyújtott 234 alkalommal a következő eseteknél: Sérülések 67. Belső bajok 9. Egyéb bajok (Árnykor) 157. Ezen kívül igénybe vétetett 19 esetben: Betegek szállítása 15. Elmebajosok: szállítása 1. Vaklárma 1. Hullá szállítása 2. Mozgóbőrös 48. esetben: Színházban 33. Tűzesetnél. 1. Tömeges balesetnél 1. Egyéb helyütt 8. Tanóra 5 esetben. 1909. évi február havi összműködés 301 esetben. Az 1909. évben 484 esetben; főnnállása (1898) óta 7198 esetben működött közre: Székesfehérvár, febr. 4-én és 5-én történt árvízveszedelem alatt 21 mentő 29 óráig szolgálatot tett. 60—130 cm. mély vizet elöntött házakból 158 egyént mentettek ki. Vízbefulás, halál nem történt.

— **Sorozás a városban.** A folyó 1909. évi ujoncállításra az 1888. 1887. és 1886. években született hadkötelesek vannak felhiva.

— **A sorozóbizottság** Székesfehérvár város sorozójárásában Székesfehérvárt a tűzoltó lak-tanya nagytérben 1909. évi március 29., 30. és 31-én fog működni.

E célból a következő napirend lett meg-állapítva:

1909. március 29-én előállítatnak az 1888. évben született s helyben illetőséggel bíró hadkötelesek, vagyis az I. korosztály.

1909. március 30-án a helyben illetőséggel bíró s 1887. évben születtek vagyis az egész II. korosztály és mindazon helyben tartózkodó idegen illetőségű állítás kötelesek, kik itteni sorozatásukat kérték, erre illetékes sorozójárásuk hatóságától engedélyt nyertek.

1909. március 31-én az 1886-ik évben született helybeli III. korosztályú állításkötelesek.

A kik szolgálati kedvezményre igényvel bírnak s ezen igényüket érvényesíteni óhajtják, erre vonatkozó folyamodványukat mielőbb a városi katonai ügyosztálynál lehetőleg személyesen nyújtják be, hol azokat átvizsgálják s a hiányosan felszereltre nézve rövid uton pontos utbaigazításal szolgálk.

— **Talált tehenek.** Heller József öreghegyi lakos folyó hó 28-án két darab tehenet talált háza tercján bitangjában. Jogos tulajdonosuk kellő igazolás után átvetheti őket.

— **Válj hír.** Novot Ferenc váli földmives a szőlejebe tartott, amidőn hirtelen megtámadta haragosa, Tokodi László. Oly súlyos ütést kapott karjára, hogy az eltört. A támadó ellen megindították az eljárást.

— **Halálra sebzett legény.** A korcsmai duhajkodások áldozata lett Erden, Kurán István, aki összeszólkodásból olyan súlyos sebesüléseket szenvedett, hogy most élet-halál közt lebeg. Az érdi Bubanek-féle kávéházban Kaponits János és Kurán István iddögálás közben összeszólkodtak. A tetlegesség során Kurán meglőpelt és két testvérrel jött vissza. Ekkor már bátran kérte számon Kaponitsól a sértetéseket. Kurán István még azután is szomjazott Kaponits vére. A súlyosan megsebesített legénynek, még utána szaladt 8 erős szarás ejtett hátán és fején. A szurások nemesebb szerveket is érték. A községi orvos vette kezelés alá az életveszélyesen megsebesített legényt, akit, tekintettel arra, hogy a kórházba szállítás veszedelmes lehetett volna ránézve, szülei lakásán ápolják. Kurán Istvánt elfogták a csendőrök és beszállították a helybeli ügyészség fogházába.

— **Állatbetegségek.** Gárdonyban a sertés-vész, Baracsán a veszettség fellépett.

— **Járvány.** Rácalmás községben nagy mértékben terjed a vörheny.

— **Tűz.** Czechéhez tartozó Felső Menyőd pusztán folyó hó 1-én kigyuladt Anker Nagy József háza és teljesen leégett. A kár több ezer korona. A kár biztosítás után megtérül. A tűz oka még eddig ismeretlen.

— **A vetélytársak.** Ifj. Kun András és Fehér János legények régen vetélykedtek a falu egyik szép leányáért. A dolog természeté szerint a szép lány csak egyik félhez hajlott s ezzel együtt olthatlan harag szállott egymás iránt kölcsönösen szívokba. Ez a harag súlyos következményeket szült; t. i. mikor a két legény 28-án találkozott, összeszólkodás, majd duaiakodás támadt közöttük. Fehér előrántotta revolverét s azzal kilötte ellenfelének szemét.

Farsangi multság. A hercegfalvai kath. kör farsang hétfőjén saját helyiségében a kortagok részére táncmulatságot rendezett. A multság hevesebb anyagi haszonnal járt, de a kör főcélját, hogy a tagok a korcsma kerülésével zavartalanul vidám kedéllyel és tisztességesen szorakozhassanak, elérte. Fellüpfizetni szivesek voltak: Hanig Gáspár, Márkócs Péter 1—1 k. Streicker János 50 fill., Anyczer József, Novoth András, Kurja György, Kőszegi János, Nagy István, Dohmány István 40—40 fill. Klár Mihály, Deák János, Hörváth József, Rajcsányi Mihály, Etelei György 20—20 fill. Fister József 10 fill. A fellüpfizetéseket ezután mond köszönetet az elnökség. A multság világos reggelig tartott és a kör részére 13 k. 04 fill. jövedelmet hozott. Örömmel jelenthetjük, hogy a kör tagjai igazán hálásak a kör által nyújtott lelki, szellemi és testi élvezetekért és a kört anyagilag napról napra elősegítik, úgy hogy a kör nem csak bőven fedezheti a szükségleteket, hanem tőkét is egyre gyarapít. Isten áldása legyen jutalma a kör tagjainak nemes törekvéseért.

Jó fogás. Farkas Kálmán medinai (Tolnam.) lóalkusz a vásár hírére látogatta meg városunkat. Különös kedvvel forgolódott az ékszerüzletek körül, ahol a legjobb alkalmat nyílott, hogy tolvaj szenvedélyt kielégítse. A gyuanak alak a rendőrség előtt is szemet szurt. Sulyok János r. biztos üldözöbe vette és hosszas hajszá után sikerült elfogni és megkötözött beszélni a városházára. Igazolni nem tudta magát, mire a rendőrség táviratilag kérte be a kilitének megállapítására szükséges adatokat illetőségi helyéről. A megkeresésre nyilvánvaló lett, hogy Farkas Kálmán rovott multu alak, akit most is rablás miatt keres a budasi rendőrség. A körözött alaknál két zálogjegyet találtak, amelyek egyike aranygyűrű elzálogosításáról szól. Hidasra toloncolják, hogy a törvény előtt elvegye büntetését.

Multságos eset. Zámolyon úgy látszik még egyre farsangolnak az emberek. Szűcs Pálné és Korzó István pincéjébe 27-ének éjjelén ismeretlen alakok betörték s ott nagy daridórt csaptak. Jó néhány liter bort megittak, azután összetörték zúztak mindent. A multságos alakok előkerítése a csendőrség dolga lesz.

Fellebbviteli tárgyalások. A székesfehérvári kir. törvényszéknél 1909. évi március hóban megtartandó büntető fellebbviteli tárgyalások: 11-én: Ifjabb Mádi István s. testi sértés vétsége. Kratancsik András közcsend elleni kihágás. Farkas Nagy István közcsend elleni kihágás. Bernát István közcsend elleni kihágás. Gulrik Jakab hatóság előtti rágalmozás. Dobrovits Deszö tulajdon elleni kihágás. Kiss Ferencnek becsület sértés vétsége. Náblicz Ferenc közcsend elleni kihágás. Piros József közcsend elleni kihágás. 18-án: Frank András és neje rágalmozás vétsége. Kovács József és I társa becsületsértés vétsége. Hegyi Sándor becsületsértés vétsége.

SZINHÁZ.

Kedd, március 2.

Erdéazleány. A tegnapi zónaelőadást ma pótolta a direktor. A közönség zsufolóság megtöltötte a színházat s nagyon jól mulatoit a színeszek egyöntetű, tele jókedvvel való játékán. Különösen Kormos, Déri és Batori arattak nagy sikert. Örülünk, hogy a közönség megbecsüli ezt a valóban kedves darabot, de feljegyezzük azt is, hogy a zónaelőadás nagyon megfelel a közönség pénzbeli tehetségeinek. A publikum a jobb sorokból volt való s ma már épen nem szegény a közönség 90 százalékára nézve, ha premier helyett zónában nézi meg a kedvenc darabot.

Szerda, március 3.

Borbély Lili jutalomjátéka.

Lili. A publikum egy része hetek óta készülődött a színpad széphanqu művésznőjének jutalomjátékára. Ha a szombati előadás bizonyos tekintetben tünnetes volt, úgy Borbély Lili jutalomjátéka annak folytatása volt a másik irányban. A közönség színe-java jóformán teljesen megtöltötte a színházat. Mint meglepő jelenséget felje-

gyeztük, hogy amint a minap Déri jutalomjátékán, úgy ma is megtörtént, hogy egyesek hiába küldöttek jegyért, a végén pedig kislit, hogy több hely üresen tátongot. Hát ez furcsa!

Borbély Lili pedig megérdemelte a mai est tünető halájanak nyilvánulását. Megérdemelte azt a nagyon sok virágot — mondjuk inkább virág-erdőt — amellyel elhalmozták. Sőt a beavatottak szerint remek és igen értékes ékszerekkel is meglették. Tapost, nem számítva a kihívásokat a felvonások után, minden éneke után annyit kapott, hogy — talán egy énekszám kivételével — valamennyit kétszer-háromszor meg kellett ismételnie.

Borbély Lili az éneke után művész. Valami ritka zöngés van a hangjában. Az ember csodálva figyeli s úgy tünik fel, mintha egy alt hegedü tiszta zengése lenne a hangja érce, édes zenéje, amelyet a mély érzés, a jókedv pajzán-sága tesz színessé. A közönség lélekzetét visszafojta csodálta a szép énekeket s alig fogyott ki a méltánylásból. Borbély Lilinek ez a nagy tudománya. Ebben van benne a szíve, a lelke, mindene. A játékát sokszor szinte elhanyagolja, szinte hidegen mutatja be, hogy aztán mindent feledtessen a szép hangjával. Persze ő játszotta a Lilit. A kosztümjei remekbe készültek. Az első, a bakfisé ritkaság számba megy, a második felvonás pompája meglepő volt, míg a harmadikban mindenáron cukorbaba lett belőle.

A partnerei kitünöek voltak. Batori ismét elemében volt, a kinek mindent mozdulatát, minden bohóságát harsogó kacagás kísérte. Kovács pompás tanár volt, Dérit szintén elemében láttuk. Dezsöfi, az Inke utóda, mind jobban kialakul a szerepeiben s ha hangja nem is éri el az Inkéét, a játékának fölyéne fedezi amazt.

Szóval Borbély Lili jutalomjátéka kitünően sikerült.

Anyakönyvi statisztika.

1909. február hó 13-tól 1909. február hó 17-ig.

Születés. Született: 20 törvényes fiu, 23 leány, 0 törvénytelen fiu, 0 leány, halvaszületett törvényes fiu 0, leány 1, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 45.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 9 törvényes fiu, 8 leány, 7 éven felüli 8 férfi, 16 nő. Összesen 13.

Eszerint a születés a halálozást 4-el mulja felül.

Meghaltak:

Pölöskei Gizella r. k. 1 hónapos, Palotai-u. 21. Özv. Hudserek Fülöpné, Ulreich Magdolna r. k. 80 éves, Várkörut 36. — Nyakas Katalin r. k. 16 hónapos, Temetősor 22. — Máté József r. k. napszám, 52 éves, Rákóczi-u. 6. — Boros Ferenc r. k. 2 hónapos, Sarló-u. 34. — Özv. Repka Józsefné, Orbán Erzsébet r. k. 69 éves, Rác-u. 16. — Özv. Harza Mihályné, Tiers Julianna r. k. 68 éves, Kort-u. 44. — Magyaródi Antal r. k. 2 hónapos, Vendel-u. 19. — Farkas György r. k. 17 óras, Zámoly-u. 58. Hedrik József r. k. 2 hónapos, Felsőkirálysor 28. — Langmár Zoltán r. k. 30 napos, Palotai-u. 8. — Petrács Mária r. k. 9 hónapos, Palotai-u. 66. — Szegedi Gáborné, Szél Zsuzsanna ref. 71 éves, Simor-u. 3. — Özv. Krausz Józsefné, Auspitz Fáni, izr. 76 éves, Simor-u. 9. — Özv. Kozula Józsefné, Tóth Erzsébet r. k. 82 éves, Homoksor. — Kis Julianna ref. 2 éves, Havranek tanya. — Özv. Szentes Istvánné, Bátor Erzsébet r. k. 40 éves, Homoksor. — Németh Gábor ág. h. ev. napsz. 78 éves, Öreg-u. 11. — Németh Lajos r. k. 1 hónapos, Malom-u. 23. — Molnár Stefánia r. k. 24 napos, Major-u. 11. — Özv. Münk Nándorné, Csányi Janka r. k. 87 éves, Rác-u. 17. — Bihari Ernő izr. kereskedő segéd 23 éves, Kigyó-u. 18. — Téglás Mihályné, Szabó Matalin r. k. 40 éves, Öreg-u. 31. — Fekete Pálné, Pinczinger Terézia r. k. 52 éves, Öreg-u. 27. — Savoge Laura ref. 52 éves, Megyeháztér 3. — Bera Teréz r. k. 4 hónapos, Ráctemető-dűlő. — Vidovits István r. k. napsz. 32. éves, Ráhegy 1220. — Németh János ref. 4 hónapos, Budai-ut 88. — Vajser János r. k. fodrász tanonc 15 éves, Ösz-u. 16. — Lányik Mária r. k. 1 óras, Seregélyesi-ut 1. — Vinczai István r. k. 3 hónapos, Rác-u. 45. — Bencsik Attila r. k. 8 hónapos, Szarazrétek. — Magyar Mária ref. 17 éves, Tobak-u. 27. — Procopius György ág. h. ev. biztosító intézeti cégjegyző, 40 éves, Várkörut 41. — Zsigmond Mihály r. k. 48-as hónap, 82 éves, József-u. 30/a. — Özv. Mellán Edéné, Nagy Emma r. k. 69 éves, Rákóczi-u. 4. — Szabó Bakos Ferenc r. k. magánzó 73 éves, Zámoly-u. 66. — Pammer Julianna r. k. 1 hónapos, Csutura-u. 25. — Király József r. k. 21 éves dv. napsz. Ráhegy 1218. — Özv. Bruchner Alajosné, Kolman Janka r. k. 57 éves, Széchenyi-u. 17. — Özv. Paleser Mihályné, Brethauer Éva r. k. 82 éves, Lövölde-u. 18.

Alulirt légszeszgyár igazgatósága a legjobb minőségű sziléziai darab köszénből előállított

Coakszának

métermázsája 4-40 koronáért a légszeszgyárban ajánlja azon kedvezmény mellett, hogy aki 3 métermázsát, vagy ennél nagyobb mennyiséget vesz egyszerre, annak a légszeszgyár a saját fuvarán a coakszot helyben a házhoz (a ház kapujáig) szállítja fuvardij nélkül. Az ugyanazon köszénből előállított

Kátrányának

métermázsáját pedig 6 koronáért ajánlja szintén a légszeszgyárban, előleges készpénzfizetés ellenében. Vagon rakományként külön megjegyzés szerint. Kátrányunk nagyon alkalmas szőlőkarók festésére és mindennemű fa konzerválására.

Székesfehérvári légszeszvilágítási társulat igazgatója

MRAZ V.

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára Székesfehérvár, Szőgyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök, Ferenc József-kabát, köpenyek (havelok) borkabátok, utazó bundák, raglán-felöltök, kabátok.

Ujabb rendszerű kocsik!

HIRTLING PÁL

KOCSIGYÁRTÓ

Üzlet: Tolnai-utca 16. Székesfehérvár Raktár: Simor-utca 35.

Raktáron tartok minden fajtájú kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerékeket és a hozzá tartozó farészeket.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom kocsifényező és nyerges műhelyemet.

A kocsigyártáshoz tartozó összes javításokat jutányosan s gyorsan esztözlöm.